

Ügyfélpénzek védelme a biztosítási alkuszok fizetési képtelensége esetén

1. Bevezető

1.1 Jelen hírlevél olyan témát kíván a teljesség igénye nélkül körbejárni, melyet eddig egyetlen írás sem dolgozott fel a hazai szakirodalomban. A téma hazai feldolgozásának különös aktualitást ad, hogy

(i) a Magyar Nemzeti Bank (MNB) a független biztosításközvetítők utóbbi időben lefolytatott felügyeleti ellenőrzése során egyebek mellett az ügyfélpénzek kezelésével kapcsolatban is olyan megállapításokat tett, mely a biztosítási piacot az eddigi gyakorlatok átalakítására készítette;

(ii) a 2016. január 1. napján hatályba lépő új biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bítv.) némileg új alapokra helyezi az ügyfélpénzek független biztosításközvetítők általi kezelését;

(iii) az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága a közelmúltban a biztosítási és biztosításközvetítői piac számára is tanulságos és hasznosítható megállapításokat tett az Egyesült Királyság ügyfélpénz védelmi szabályainak mikénti értelmezésével kapcsolatban, mely a hazai joggyakorlat és nem utolsósorban a jogalkotás számára is megfontolandó lehet.

1.2 A fentiek előrebocsátása után az ügyfélpénzek védelmének hazai szabályozását illetően két témakört kíván a cikk körbejárni:

(i) a biztosítási alkuszok ügyfélpénz kezelésének hatályos és 2016. január 1. napjától hatályba lépő szabályai, azok mikénti értelmezése és alkalmazhatósága;

(ii) egy ügyfélpénzeket kezelő biztosítási alkusz esetleges fizetési képtelensége esetén mennyiben nyújtanak hatékony védelmet a hazai jogszabályok az ügyfelek számára.

2. Az ügyfélpénzek védelmének hazai szabályozása a biztosítási szektorban

2.1 Az Európai Parlament és a Tanács biztosításközvetítéséről szóló 2002/92/EK irányelvének (IMD) 4. cikkely (4) bekezdése szerint, a tagállamok meghoznak minden szükséges intézkedést az ügyfelek védelmében arra az esetre, ha a biztosításközvetítő nem képes a(z) ügyfél által befizetett biztosítási díjat a biztosítóintézetnek továbbítani, a(z) ügyfelet megillető követelés összegét továbbítani vagy a díjat a biztosítottak visszaadni. Ilyen intézkedésnek tekinti az IMD az alábbiak bármelyikét:

(a) az olyan jogszabályi vagy szerződésben meghatározott rendelkezéseket, amelyek következtében az ügyfél által a közvetítőnek fizetett összegeket úgy kell kezelni, mintha azt a biztosítóintézetnek fizették volna be, miközben a biztosítóintézet által a közvetítőnek kifizetett összegeket mindaddig, amíg azokat az ügyfél ténylegesen meg nem kapja, nem lehet úgy kezelni, mintha az ügyfélnek fizették volna ki;

(b) azt a követelményt, hogy a biztosításközvetítők állandó jelleggel rendelkezzenek olyan pénzügyi teljesítőképességgel, amely eléri a beszedett éves díjak 4 %-át, de legalább 15.000 eurót;

(c) azt a követelményt, hogy az ügyfelek pénzét szigorúan elkülönített ügyfélszámlákon keresztül kelljen utalni, és ezeket a számlákat (a közvetítő) fizetési képtelensége esetén ne lehessen felhasználni más hitelezők kielégítésére;

(d) azt a követelményt, hogy garanciaalapot kell létrehozni (az ügyfélpénzek védelmére).

2.2 A biztosítóról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (Bit.) ezek közül valójában csak az ügyfélpénzek elkülönítését vezette be, mert ugyan a Bit. 38. § (1) bekezdése tartalmaz minimális alaptőke követelményt a biztosítási alkuszok (és a többes biztosítási ügynökök) esetében, ennek összege azonban nem függ a kezelt ügyfélpénzek nagyságrendjétől, továbbá sem a „*risk transfer*” (a) pont szerinti, sem a garanciaalap (d) pont szerinti intézményét nem vezette be a Bit, és ezen a Bitv. sem változtat.

2.3 A hatályos Bit. 42. § (2) és (3) bekezdése szerint, a független biztosításközvetítő köteles az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, illetve a biztosító által befizetett, az ügyfelet megillető összegeket elkülönített ügyfélszámlákon tartani. Az ügyfélszámlákon szereplő összegek más hitelezők kielégítésére csőd-, illetve felszámolási eljárás esetén sem használhatók fel. A (2) bekezdés alkalmazásában ügyfélszámlának tekintendő az a letéti számla, amelyen a független biztosításközvetítő kizárólag az ügyfelek által befizetett, a biztosítót megillető, illetve a biztosítók által befizetett, az ügyfeleket megillető összegeket tarthatja.

2.4 A 2016. január 1. napján hatályba lépő Bitv. 404. § (1) – (3) bekezdései szerint, az alkusz az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, vagy a biztosító által kifizetett, az ügyfelet megillető pénzeszközzel sajátjaként nem rendelkezhet, betétként nem kezelheti, az az alkusz felszámolása esetén — a Cstv. rendelkezéseitől eltérően — nem része a felszámolás körébe tartozó vagyonnak. Ha az alkusz az (1) bekezdés szerinti pénzeszközt a befizetést vagy a kifizetést követő munkanap végéig a jogosultnak nem továbbítja, a pénzeszközt tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézetnél vezetett letéti számlára (elkülönített ügyfélszámla) helyezi el. Az alkusz az ügyfélszámla kezelésére vonatkozó részletes szabályokat pénzkezelési szabályzatban rögzíti.

3. Az ügyfélszámlával kapcsolatos gyakorlati problémák

3.1 A Bit. fent hivatkozott rendelkezése számos értelmezési kérdést felvet a gyakorlatban, melyek közül az MNB utóbbi időben lefolytatott célvizsgálatai pl. azt a kérdést hozták felszínre, hogy a biztosítási alkuszok vajon levonhatják-e a Bit. szerinti ügyfélszámlán kezelt biztosítási díjakból az őket megillető jutalékot és azt átutalhatják-e saját (fő)számlájukra. Érdekes módon ez a kérdés nem merül fel, ha az alkusz nem tesz eleget szegregációs kötelezettségének, avagy eleget tesz ugyan, de még azelőtt levonja saját jutalékát (a biztosítóval kötött megállapodása alapján) mielőtt az ügyfélpénzt a Bit. szerinti ügyfélszámlára utalná.

3.2 Nézzük, hogy a Bit. 42. § (2) és (3) bekezdése a gyakorlatban milyen értelmezési kérdéseket vet(ett) fel:

(i) milyen kötelezettség vezethető le abból, hogy a normaszöveg többes számot használ, amikor úgy rendelkezik, hogy az alkusz köteles az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, illetve a biztosító által befizetett, az ügyfelet megillető összegeket elkülönített *ügyfélszámlákon* tartani:

(a) elegendő egy-egy ügyfélszámlát vezetni a biztosítók (ügyfeleket megillető) kifizetéseknek, illetve az ügyfelek (biztosítókat) megillető befizetéseknek; vagy

(b) biztosítónként és ügyfelenként külön-külön kell ügyfélszámlákat vezetni?

(ii) az ügyfélpénzeket eleve az ügyfélszámlára kell beszedni, vagy megengedett az alkusz főszámlájára való beszedés is azzal, hogy ésszerű határidőn belül az ügyfélpénzeket át kell utalni az ügyfélszámlá(k)ra?

(iii) ha az alkusz nem vezet biztosítónként és/vagy ügyfelenként ügyfélszámlát, úgy miként alakul a kielégítési sorrend

(a) egyfelől a biztosítók és az ügyfelek között, azaz élvez-e bármelyik prioritást;

(b) másfelől hogyan alakul a kielégítés, ha az ügyfélszámlán elhelyezett pénzek hiányt mutatnak a teljes ügyfélköveteléshez képest?

(iv) összefügg az előző kérdéssel, hogy vajon csak az ügyfélszámlán ténylegesen elhelyezett

pénzeszközök minősülnek-e ügyfélpénzek és így nem használhatók fel más hitelezők követeléseinek a kielégítésére, vagy az olyan egyébként azonosítható ügyfélpénzek sem, melyek nem kerültek átvezetésre egy ügyfélszámlára?

(v) ha az alkuszt egyes biztosítókkal olyan megállapodással rendelkezik, hogy az alkuszt számlájára teljesített díjbefizetéseket úgy kell tekinteni, mintha az ügyfél közvetlenül a biztosító számlájára teljesített volna (**Risk Transfer Megállapodás**), úgy az ilyen biztosítókat megillető díjbefizetések ügyfélpénznek minősülnek-e és el lehet-e egyáltalán ezeket helyezni az ügyfélszámlán?

(vi) nettósíthatja-e az alkuszt az ügyfélszámlán elhelyezett biztosítási díjakat olyan módon, hogy a biztosítási díjra jogosult biztosítóval kötött megállapodása alapján az őt megillető jutalékot levonja és átutalja saját (fő)számlájára?

3.3 A teljesség igénye nélkül felvetett fenti kérdések alapján is látható, hogy a gyakorlatban a legtöbb problémát leginkább az ügyfélpénzek védelmével kapcsolatos alulszabályozottság jelenti. A Bit. lakonikusan tömör kétmondatnyi megfogalmazásából számos kérdésre jogértelmezéssel sem adható válasz. Ezzel szemben pl. az Egyesült Királyságban az ottani felügyelő hatóság, a Financial Conduct Authority által kiadott, kötelező érvényű, terjedelmes és kellően szofisztikált előírások szabályozzák az ügyfélpénzek biztosításközvetítők általi kezelését. Ez a szabályozási eszköz az ún. Client Asset Sourcebook (**CASS**), mely csak az ügyfélpénzek védelmére vonatkozó előírásokat több száz pontban szabályozza.

A. *Ügyfélszámlák száma*

3.4 Az érdemi kérdés vizsgálata előtt rögzíteni kell, hogy az MNB utóbbi időkből lefolytatott vizsgálatai komoly tanulságot szolgáltatnak a független biztosításközvetítői piac számára: a többség vagy egyáltalán nem vezetett ügyfélszámlát, vagy ügyfélszámla gyanánt egy egyszerű alszámlát nyitottak és vezettek az ügyfelektől beszedett biztosítási díjak kezelésére. Ma már nyilvánvaló az egész piac számára, hogy az ügyfélpénzeket is kezelő biztosítási alkusztok ügyfélszámlaként letéti számlát kötelesek nyitni és vezetni.

3.5 Kevésbé egyértelmű, hogy hány ügyfélszámlával köteles egy biztosítási alkuszt rendelkezni. A Bit. 42. § (2) bekezdésének egyszerű nyelvtani értelmezése alapján, az ügyfelek díjbefizetéseit, és a biztosítók által kiutalt kártérítést / biztosítási szolgáltatást, illetve díjvisszatérítéseket egyaránt kezelő alkuszt legalább kettő ügyfélszámlát köteles vezetni: egyet a biztosítókat megillető díjak kezelésére, egyet pedig az ügyfeleket megillető pénzeszközök kezelésére.

3.6 Ennél több ügyfélszámla vezetésére vonatkozó kötelezettség nem vezethető le a normaszövegből. Ezzel együtt életszerű elvárás egyes biztosítók és ügyfelek részéről, hogy az őket megillető, illetve általuk befizetett pénzeszközöket a biztosítási alkuszt kezelje külön mások pénzeszközöitől, praktikusán egy dedikált külön ügyfélszámlán. Ismert a piacon olyan biztosító, mely csak azzal a feltétellel jogosítja fel az alkusztokat díjbeszedésre, hogy az így beszedett díjakat nem elegyítik más biztosítókat megillető díjakkal, hanem külön ügyfélszámlát vezetnek az adott biztosító számára. Ez a biztosító és a neki díjat fizető ügyfelek szempontjából is kedvező helyzetet teremthet az alkuszt esetleges fizetésképtelensége esetén, ide nem értve azt az esetet, ha az összes ügyfélszámlán lévő (és azon kívül fellelhető, de azonosítható) ügyfélpénzt össze kell vonni (**Pooling**), ha kevesebb az alkuszt (felszámolója) által nyilvántartott és rendelkezésre álló ügyfélpénz, mint az alkusztal szembeni - akár biztosítók, akár ügyfelek által érvényesített - ügyfélpénzre vonatkozó követelés (ld. később).

3.7 A CASS 5.5.13 pontja ezzel kapcsolatban úgy rendelkezik, hogy az alkuszt rendelkezhet egy általános ügyfélszámlával, illetve az ügyfél erre irányuló kérése esetén dedikált ügyfélszámlával is¹.

¹ A firm can hold client money in either a general client bank account (CASS 5.5.38 R) or a designated client bank account (CASS 5.5.39 R). A firm holds all client money in general client bank accounts for its clients as part of a common pool of money so those particular clients do not have a claim against a specific sum in a specific account; they only have a claim to the client money in general. A firm holds client money in designated client bank accounts for those clients who requested that their client money be part of a specific pool of money, so those particular clients do have a claim against a specific sum in a specific account; they do not have a claim to the client money in general unless a primary pooling event occurs. If the firm becomes

Egyebekben az alkuszt belátására bízva a CASS szabályozása, hogy hány ügyfélszámlát vezet, azt ugyanakkor leszögezi, hogy a dedikált ügyfélszámla is ugyanúgy részt vesz a Pooling-ban, mint az általános ügyfélszámla, azaz a biztosítási alkuszt fizetéseképtelensége esetén a dedikált ügyfélszámla nem hordoz előnyöket².

3.8 A teljesség kedvéért megjegyezzük, hogy a Bitv. 404. § (2) és (3) bekezdése már többes számot sem használ, hanem arra kötelezi az alkuszt, hogy az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, vagy a biztosító által kifizetett, az ügyfelet megillető pénzeszközt *ügyfélszámlán* helyezze el. Ez további részletszabályok hiányában csak bonyolítja a felszámoló dolgát, ha az alkuszt fizetéseképtelensége esetén arról akar dönteni, hogy az ügyfélszámláról kinek, milyen sorrendben és arányban teljesítsen kifizetést, feltéve, hogy hiány mutatkozik az alkuszt által kezelt ügyfélpénzekben.

B. Díjbeszedés az alkuszt főszámlájára vagy az ügyfélszámlára

3.9 A Bit. 42. § (2) bekezdésének azon megfogalmazása alapján, hogy a független biztosításközvetítő az ügyfélpénzeket köteles ügyfélszámlákon *tartani*, a biztosítási piac azt az értelmezést vezette le és gyakorlatot alakította ki, hogy megengedett az ügyfélpénzeket nem közvetlenül az ügyfélszámlára beszedni, ha később megtörténik ezeknek a pénzeszközöknek az ügyfélszámlára való transzferálása.

3.10 A fenti értelmezés helyességét megerősíti a Bitv. 404. § (2) bekezdése, mely szerint a biztosítási alkuszt csak akkor köteles az ügyfélpénzt

ügyfélszámlára helyezni, ha azt a befizetést vagy a kifizetést követő munkanap végéig a jogosultnak (biztosítónak vagy ügyfélnek) nem továbbítja.

C. Kielégítési sorrend az ügyfélpénzek kiadása során

3.11 Sem a Bit., sem pedig a Bitv. nem állapít meg kielégítési sorrendet az ügyfélpénzekre jogszerű igényt formáló hitelezők (biztosítók és ügyfelek) között abban az esetben, ha az ügyfélpénzeket illetően hiány mutatkozik a biztosítási alkuszt felszámolási eljárásában. Ennek megfelelően arra nézve sincs szabály, hogy az ügyfél által befizetett, vagy a biztosítók által kifizetett pénzeszközök kielégítése élvez-e prioritást, függetlenül attól, hogy a hitelezők ezen két csoportját megillető ügyfélpénzeket az alkuszt ugyanazon az ügyfélszámlán, vagy külön ügyfélszámlán tartotta-e.

3.12 A CASS 5.6 pontja e tekintetben is egyértelmű szabályozást tartalmaz: az ügyfélszámlán a biztosítók javára kezelt pénzeszközök (jellemzően biztosítási díjak) kielégítésével szemben elsőbbséget élveznek az ügyfelek javára kezelt pénzeszközök (jellemzően a biztosítási szolgáltatások és a díjvisszatérítések), azzal, hogy mind az ügyfelek, mind pedig a biztosítók körében követelésarányos a kielégítés.

D. Szegregált és nem szegregált ügyfélpénzek

3.13 Adott esetben nem jelentéktelen az a kérdés, hogy vajon mitől válik az ügyfélpénz a biztosítási alkuszt felszámolási eljárásában olyan ügyfélpénzzé, mely nem képezi a felszámolási vagyontörvény részét, azaz abból más hitelezők nem kereshetnek kielégítést? Az egyik lehetséges megközelítés szerint ebbéli minőségét az ügyfélpénz éppen azért nyeri el, hogy azt az alkuszt ügyfélszámlára helyezi, míg a másik megközelítés szerint, az egyébként *azonosítható* ügyfélpénz a szegregációtól függetlenül, azaz ügyfélszámlára helyezéstől függetlenül is ügyfélpénznek minősül.

3.14 Ez a kérdés hazai léptékkal mérve felfoghatatlan tétre menő kérdéssé éleződött ki a közelmúltban a Lehman Brothers International (Europe) (LBIE) csődeljárásában, mely kérdést végül 3:2 arányban meghozott döntésével az

insolvent, and there is (for whatever reason) a shortfall in money held for a client compared with that client's entitlements, the available funds will be distributed in accordance with the client money (insurance) distribution rules.

² Ld. CASS 5.5.40 - (1) A firm may operate as many client accounts as it wishes. (2) A firm is not obliged to offer its clients the facility of a designated client bank account. (4) Where a firm holds client money in a designated client bank account, the effect upon the failure of the firm (which is a primary pooling event) is that money held in the designated client bank account is pooled with money in every other client bank account of the firm. Accordingly, clients whose money is held in a designated client bank account will share in any shortfall resulting from a failure of the firm.

Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága döntött el³. Az ítélet ugyan a MiFID implementációjaként született CASS szabályokat értelmezi, a Legfelsőbb Bíróság azonban olyan általános érvényű megállapításokat tett az ügy kapcsán, melyek miatt egyetért az angol jogi szakma abban, hogy ezek a megállapítások a biztosítási szektor hasonló CASS szabályainak értelmezése során is megfelelően irányadók lehetnek.

3.15 Az LBIE ügy tényállása szempontjából releváns, hogy

(i) az LBIE közvetlenül azt megelőzően, hogy megindult ellene a felszámolási eljárás, az ügyfélpenzek tetemes részét (még) nem helyezte át ügyfélszámlára, ezért az ügyfélpenzek jelentős része ügyfélszámlán, míg egy másik része az LBIE főszámláján volt a felszámolási eljárás megindulásának pillanatában;

(ii) a CASS – biztosításközvetítőkre és befektetési vállalkozásokra egyaránt irányadó szabályai szerint – ún. „*primary pooling event*” bekövetkezése esetén, mint amilyen az LBIE felszámolás alá kerülése volt, az *összes* ügyfélszámlán lévő ügyfélpenzt össze kell vonni (**Pooling**), mely esetben az ügyfelek követeléseik arányában nyerhetnek kielégítést – a felszámolási vagyona nem tartozó – ügyfélpenzekből.

3.16 A bíróság által az LBIE ügyben eldöntendő kérdés az volt, hogy

(i) csak a szegregált (a felszámolás elrendeléséig ügyfélszámlára helyezett) ügyfélpenzek vesznek részt a Pooling-ban, vagy esetleg olyan ügyfélpenzek is, melyek az LBIE saját számláján maradtak; illetve

(ii) a felszámolási vagyon részét nem képező (szegregált) ügyfélpenzek felosztásából azok az ügyfelek is részesülnek-e, akiknek pénzeszközeit az LBIE nem helyezte el ügyfélszámlán?

3.17 A Legfelsőbb Bíróság többségi álláspontja az volt, hogy

(i) a Pooling azokat az azonosítható ügyfélpenzeket is érinti, melyek a felszámolás kezdő időpontjában nem kerültek (még) ügyfélszámlára, és

³ Ld. Lehman Brothers International (Europe) (in administration) v CRC Credit Fund and others (2012) UKSC 6.

(ii) az így mutatkozó ügyfélpenzből azok az ügyfelek is részesülnek, akiknek pénzeszközeit nem utalta az LBIE ügyfélszámlára,

azaz a Pooling alkalmazásában nem a tényleges szegregáció minősíti az ügyfelek pénzeszközeit ügyfélpenzzé⁴. A többségi állásponttal Lord Hope és Lord Walker főbírók nem értettek egyet. Az ő kisebbségi álláspontjuk akik szerint, a Pooling kizárólag a ténylegesen ügyfélszámlán elhelyezett ügyfélpenzeket érintheti és ennek megfelelően az ügyfélszámlán található pénzeszközökből azok az ügyfelek nem részesülhetnek, akiknek pénzeszközeit az LBIE elmulasztotta ügyfélszámlára helyezni.

3.18 Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága szerint tehát az ügyfélpenzek védelme szempontjából az ügyfélszámlán való tényleges elhelyezés és kezelés nem meghatározó jelentőségű abból a szempontból, hogy az ügyfélpenz a felszámolási vagyona tartozik-e vagy sem. Ha ugyanis az ügyfélpenz *azonosítható*, azt a felszámoló annak ellenére ügyfélpenzként köteles kezelni, hogy az elegyedett a vállalkozás felszámolási vagyonával. Így pedig a szegregált és nem szegregált ügyfélpenzek a Pooling keretében összeadódnak és közös – a felszámolási vagyona nem tartozó - kielégítési alapját képezik az ügyfélköveteléseknek.

3.19 A hazai biztosítási jogalkalmazás és jogalkotás nem ismerte még fel a fenti kérdések jelentőségét, ezért *de lege ferenda* mindenképpen javasolt a Bitv. esetleges módosítása, még azt megelőzően, hogy egy jelentős és nem várt fizetésektelenség irányítaná rá a figyelmet a szabályozatlanságban rejlő veszélyekre.

⁴ “The argument that no actual segregation was required for participation in the client money pool was supported both by the language, and a purposive interpretation, of CASS 7. Under the CASS 7 regime, all client money was subject to the statutory trust and the intention was to safeguard the assets of all clients. To exclude from the distribution regime identifiable client monies in house accounts would run counter to the policy underlying CASS 7 by creating a bifurcated scheme under which clients had different levels of protection depending on whether their money was held in a segregated or a house account. The true purpose of the scheme was to provide a high level of protection to all clients, and in view of the overriding purpose of the scheme, it was unlikely that the intention was that client monies that had yet to be segregated under the alternative approach were to be treated differently from money that had been segregated”.

E. Risk Transfer

3.20 Az IMD és a CASS is az ügyfélpenzek szegregálásának adekvát alternatívájaként kezelik a Risk Transfer intézményét, melynek értelmében a biztosításközvetítő a biztosítóval kötött írásbeli megállapodása alapján jogosult az ügyféltől átvenni (beszedni) a biztosítási díjat, s mely esetben úgy kell tekinteni, mintha a díjat közvetlenül a biztosítónak fizették volna. Ebben az esetben tehát az ügyfélnek akkor sem kell kétszer megfizetnie a biztosító kockázatvállalásának ellenértékét képező díjat, ha az alkusz időközben fizetésképtelenné válna. A Risk Transfer eredményeként ugyanis a biztosító annak ellenére kockázatban áll, hogy a közvetítőnek megfizetett biztosítási díj valójában nem jutott el hozzá. Ezzel szemben a közvetítőnek fizetett kártérítés / biztosítási szolgáltatás, illetve díjvisszatérítés esetében az alkusz fizetésképtelensége esetén nem lehet úgy tekinteni, mintha ezek az összegek a biztosított (ügyfél) részére kifizetésre kerültek volna. Következésként Risk Transfer esetében a biztosító viseli annak mindennemű hitelezési kockázatát, hogy a biztosítás közvetítő fizetésképtelenné válik:

(i) a biztosítási díjak alkusznál való „beragadása” ellenére viseli az alkusz által közvetített biztosítási szerződésben vállalt kockázatot, és

(ii) az ügyfélnek járó és az alkusznak kifizetett pénzeszközök tekintetében viseli a kétszeri fizetési kényszer veszélyét⁵.

3.21 A CASS 5.1.5 pontja alapján ilyen esetben ezek a pénzeszközök nem minősülnek ügyfélpenznek és ennek megfelelően csak a biztosító kifejezetten és írásbeli hozzájárulásával helyezhetők ügyfélszámlára, ami azzal van összefüggésben, hogy

⁵ Ld. CASS 5.2.1 - If a firm holds money as agent of an insurance undertaking then the firm's clients (who are not insurance undertakings) will be adequately protected to the extent that the premiums which it receives are treated as being received by the insurance undertaking when they are received by the agent and claims money and premium refunds will only be treated as received by the client when they are actually paid over. The rules in CASS 5.2 make provision for agency agreements between firms and insurance undertakings to contain terms which make clear when money should be held by a firm as agent of an undertaking. Firms should refer to CASS 5.1.5 R to determine the circumstances in which they may treat money held on behalf of insurance undertakings as client money.

amint láhattuk, az ügyfélszámlán elhelyezett pénzeszközökből való kielégítés szempontjából az ügyfelek követelése prioritást élveznek a biztosítók (díjköveteléseivel) szemben.

3.22 A hazai piacon is ismertek olyan megállapodások, melyek a Risk Transfer fent bemutatott konstrukcióját intézményesítik egyes biztosítók és egyes alkuszok között. Mivel nyilvánvaló, hogy Risk Transfer esetén nem az ügyfél, hanem a biztosító viseli a biztosításközvetítő fizetésképtelenségének kockázatát, ezért a biztosítók csak kivételesen és csak egyes kiemelt alkuszokkal kötnek ilyen Risk Transfer Megállapodásokat.

3.23 Miután a Bit. nem implementálta az IMD 4. cikkely (4) bekezdésének a) pontja szerinti Risk Transfer intézményét, igaz nem is tiltja Risk Transfer Megállapodások kötését, s ennek megfelelően olyan rendelkezést sem tartalmaz, hogy Risk Transfer esetén a biztosítási alkusz mentesülne a Bit. 42. § (2) és (3) bekezdése szerinti kötelezettségek alól, ezért kijelenthető, hogy a Risk Transfer által érintett biztosítókat megillető díjakat, illetve az ilyen biztosítók kifizetéseit egyaránt és ugyanúgy ügyfélszámlán kell tartani, mintha nem lenne a felek között Risk Transfer megállapodás. Az ügyfelek szempontjából ez így kettős védelmet jelent.

F. Biztosítási díjak nettósítása az ügyfélszámlán

3.24 A közelmúltban sok biztosító és biztosítási alkusz paradigmaváltást volt kénytelen végrehajtani, mert az MNB úgy értelmezte / értelmezi a Bit. ügyfélpenz védelmi szabályait, hogy azok kizárják, hogy az ügyfélszámlán elhelyezett biztosítási díjkból az alkusz – a biztosítókkal kötött írásbeli megállapodása kifejezett felhatalmazása alapján - levonja saját jutalékát és azt átutalja saját (fő)számlájára.

3.25 Az MNB jogi álláspontja szerint, a biztosítási alkusz nemcsak hitelezői, hanem saját maga számára sem végezhet utalást az ügyfélszámláról, és ettől a Bit. 42. § (2) bekezdéséből levezetett közjogi szabálytól az alkuszok és a biztosítók megállapodása sem térhet el.

3.26 Érdeemes megjegyezni, hogy pl. a CASS 5.5.16(1) pontja alapján kifejezetten engedélyezett a

jutalékok levonása az ügyfélszámlán elhelyezett / oda befolyt biztosítási díjból: A firm may draw down commission from the client bank account if:

- (a) it has received the premium from the client (or from a third party premium finance provider on the client's behalf); and
- (b) this is consistent with the firm's terms of business which it maintains with the relevant client and the insurance undertaking to whom the premium will become payable;

and the firm may draw down commission before payment of the premium to the insurance undertaking, provided that the conditions in (a) and (b) are satisfied.

3.27 Ezzel együtt úgy tűnik, hogy a hazai biztosítási piac együtt tud élni az MNB által újraértelmezett Bit. szabállyal is, mert abból, hogy a Bit. 42. § (2) és (3) bekezdéséből következően az ügyfélpénzeket nem az ügyfélszámlára kell beszedni, hanem csak ott kell tartani, levezethető az a Bitv. 404. § (2) bekezdésében már kifejezetten is elismert jogszerű gyakorlat, hogy az alkusz a saját főszámlájára szedi be a biztosítási díjakat, majd az ügyfélszámlára már a jutalékával csökkentett nettó díjat utalja át.

4. De lege ferenda

4.1 Miután a hazai biztosítási jogalkalmazás és jogalkotás – jelentős hatással járó biztosítási brókercsőd hiányában – (szerencsére) nem ismerte még fel a fenti kérdések jelentőségét, ezért *de lege ferenda* mindenképpen javasolt a Bitv. esetleges módosítása, még azt megelőzően, hogy egy jelentős és nem várt fizetéseképtelenség irányítaná rá a figyelmet a szabályozatlanságban rejlő veszélyekre.

Amennyiben a hírlevelekben bemutatott témák bármelyikéről további információkat szeretne kapni, szíveskedjen a megadott elérhetőségek valamelyikén közvetlenül kapcsolatba lépni kollégánkkal.

Dr. Molnár István

Partner, ügyvéd

T: +36 1 288 0839

F: +36 1 270 3379

E: istvan.molnar@berkemolnarlawfirm.hu

W: www.InsuranceBlog.hu

1024 Budapest
Ady Endre utca 19.

T: +36 1 288 0839

F: +36 1 270 3379

E: office@berkemolnarlawfirm.hu

A jelen hírlevélben foglalt információk és vélemények a teljesség igénye nélkül, tájékoztató jelleggel kerültek kialakításra, szükségszerűen általánosítanak és semmilyen körülmények között sem tekinthetők jogi tanácsadásnak. A hírlevél célja, hogy olyan témákra és kérdésekre világítson rá, amelyek az iroda ügyfelei számára érdekesek és hasznosak lehetnek.